

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Pensioenpremies moeten fors omhoog

van Praag, B.

Publication date

2002

Document Version

Final published version

Published in

De Volkskrant

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Praag, B. (2002). Pensioenpremies moeten fors omhoog. *De Volkskrant*, 6.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

121MXG

Print Request: Selected Document(s): 8

Time of Request: July 16, 2007 05:47 AM EDT

Number of Lines: 83

Job Number: 2822:37701045

Client ID/Project Name:

Research Information:

dpcm;nrcbld,trouw,volkrt
((byline(praag)) AND date(geq(1/1/2002) AND leq(12/31/2002)))

Send to: LNEPROF, 121MXG
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
POSTBUS 19185
AMSTERDAM, NLD 1000GD

8 of 14 DOCUMENTS

© 2002 PCM Uitgevers B.V. All rights reserved.
de Volkskrant

August 8, 2002

SECTION: Forum; Pg. 6**LENGTH:** 1179 words**HEADLINE:** Pensioenpremies moeten fors omhoog**BYLINE:** BERNARD VAN PRAAG**BODY:**

Pensioenfondsen hadden in hun vette jaren nooit geld moeten teruggeven aan bedrijven, vindt Bernard van Praag. Het overschot is door de bedrijven afgesnoept, het tekort dreigt nu op de gepensioneerden en werknemers te worden afgewenteld.

OP 5 augustus stond op de Forumpagina een artikel van Jan Verheij onder de kop 'Mensen met pensioenrechten kunnen rustig gaan slapen'. De redactie maakt hiermee natuurlijk een toespeling op de beroemde uitspraak van Colijn.

Die vergelijking lijkt me heel terecht. Er is in brede kring ongerustheid over de soliditeit van ons pensioenstelsel. Het stuk van Verheij wil ons geruststellen, maar doet dat echter niet.

In Nederland hebben we twee pensioensystemen, het omslagstelsel en het kapitaaldeckingsstelsel. Voor het omslagstelsel betaalt iedereen tot z'n 65ste AOW-premie en ontvangt iedereen vanaf 65 een AOW-uitkering. Voor het omslagstelsel is de vergrijzing een probleem. Naarmate de verhouding jongeren/ouderen ongunstiger wordt, zal ofwel de premie in de komende jaren moeten worden verhoogd of de uitkering moeten worden verlaagd, om de zaak in balans te houden. Een voordeel van het omslagstelsel is dat alles in 'euro's van nu' wordt afgewikkeld. Inflatie heeft er geen vat op. Gezien de vergrijzing is het zeer de vraag of de AOW in de toekomst een belangrijke component van ons pensioen kan blijven.

Het tweede systeem, het kapitaaldekkingssysteem, is in ons land in vergelijking met de meeste Europese landen sterk ontwikkeld. Hierbij spaart iedereen voor zichzelf bij een pensioenfonds en krijgt na z'n 65ste een pensioen. Het voordeel van dit stelsel is dat het geen last heeft van solidariteit, want iedereen spaart voor zichzelf. Nadelen zijn dat het niet immuun is voor inflatie en gevoelig is voor fluctuaties van rentevoet en aandelenkoersen.

De Nederlandse situatie waarbij we ons pensioen voor ongeveer de helft via het ene en voor de helft via het andere systeem veilig stellen, is dus heel gelukkig. Het risico wordt gediversifieerd.

De onrust wordt door Verheij toegeschreven aan het feit dat fondsen gedeeltelijk in aandelen beleggen. Stel dat voor 30 procent in aandelen wordt belegd en dat daarna het koersniveau wordt gehalveerd. Dan is duidelijk dat 15 procent van de reserves is verdampt. Bij een eerdere dekkinggraad (de verhouding tussen het vermogen van het pensioenfonds en de pensioenverplichtingen die het heeft) van honderdvijftig, krijgt men dan een daling naar 127,5. Voor Verheij is dit een logisch gevolg van het beleggen en is er dus niks aan de hand. Ook over een tijdelijke daling beneden de honderd hoeven we ons niet zo druk te maken. Ik denk dat Verheij hier in principe gelijk in heeft.

Er zijn echter vragen waar hij geen antwoord op geeft. De spaargelden in het pensioenfonds zijn van de spaarders, de werknemers en de gepensioneerden, ook het zogenaamde werkgeversdeel. Dat hoort bij de arbeidsvoorwaarden. Als door een historisch hoge beurs de reserves tijdelijk dekkingpercentages in de orde van 170 te zien geven, met welk recht en om welke reden mogen dan, zoals gebeurd is eind jaren negentig, de reserves van het pensioenfonds worden afgeroomd door de werkgevers, ofwel door regelrechte terugstorting naar het bedrijf of door tijdelijke stopzetting van de premiebetaling? Als Verheij de tijdelijke onderdekking geen probleem vindt, had hij ook de tijdelijke overdekking, in de jaren daarvoor, geen probleem moeten vinden. Dan had hij zich moeten verzetten tegen het graaien uit de suikerpot. Wanneer Verheij en zijn collega's met hun 'actuariële technieken' goed hadden gepland, kon die tijdelijke overreserve toentertijd helemaal niet worden afgeroomd. Er is gespeculeerd, waarbij de lusten zijn afgesnoept en de lasten op de werknemer dreigen te worden afgewenteld.

We zitten nu dus wel degelijk met een probleem. De reserves zijn structureel te weinig, omdat in de goede tijden de werkgevers geen rekening hebben gehouden met het conjuncturele karakter van de tijdelijke overdekking.

De schuldvraag is alleen belangrijk om te weten hoe we een en ander kunnen herstellen.

In de eerste plaats lijkt er structureel iets mis te zijn met de beheersstructuur van pensioenfondsen. De bestuurders zijn te veel verbonden met de doelen van hun bedrijf, bijvoorbeeld winst maken, en te weinig met werknemers en gepensioneerden. Ze mogen het besturen van een pensioenfonds niet beschouwen als een van hun vele bijbaantjes, maar dienen zich als leeuwen en met deskundigheid in te zetten voor diegenen die hun belangen aan hen hebben toevertrouwd. Voor zover personen niet voldoen aan deze beschrijving, of bestuursstructuren niet zo functioneren, is een acute herstructurering op zijn plaats. Hier ligt uiteraard ook een rol voor de vakbonden, die tot nu toe bitter weinig aandacht hebben besteed aan de zaak van de pensioenen.

In de tweede plaats kan men eraan twifelen of de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK) wel op zijn taak berekend is als we in zwaar weer komen. In de derde plaats dienen de bedrijven zo snel mogelijk de weggegoochelde miljoenen met rente terug te geven aan de pensioenfondsen. Dit geldt overigens ook voor de overheid die in de jaren negentig onder leiding van Lubbers en Kok het ambtenarenpensioenfonds ABP 30 miljard lichter maakte. Uiteraard dienen ook de werknemers die hun deel van de premie niet betaalden, dit alsnog te doen.

In de vierde plaats lijkt een grondig onderzoek naar de grondslagen van de berekeningsmethoden, de beleggingsmethodieken en vooral de gehanteerde

assumpties daarachter op zijn plaats. Met name moeten we daarbij denken aan de gehanteerde rekenrente van 4 procent. Is een rekenrente van 4 procent reeel? Als de nominale rente van 4 procent wordt geneutraliseerd door een inflatie van 4 procent, dan is de reele rente nul. Wanneer we dan ook nog vasthouden aan een welvaartsvast pensioen met een welvaartsgroei van 2 procent, dan zou het best eens kunnen dat onze premies structureel te laag liggen. Daarbij komt ook nog dat iedereen ouder wordt dan vroeger en het pensioenfonds dus meer kost, en dat de sterk groeiende vrouwenparticipatie de vroeger op mannelijke sterftcijfers gebaseerde premiegrondslag onvoldoende maakt. In ieder geval zullen wij als Nederlandse werkers onze borst vast nat moeten maken. Willen wij het ruime pensioen dat ons is voorgespiegeld ook gaan genieten, dan zullen wij substantieel meer moeten gaan betalen voor onze oude dag, waarbij we voor omslag- en kapitaaldekking samen toch gauw aan 50 procent van ons bruto-inkomen (inclusief werkgeverslasten) zullen moeten denken. Hierbij zal meer dan voorheen het accent moeten liggen op kapitaaldekking, want de solidariteit tussen opeenvolgende generaties is te gering om te blijven vertrouwen op het omslagstelsel. De huidige problemen met het kapitaaldekkingsstelsel dienen dus niet te worden ontkend, maar moeten met verve worden aangepakt.

Bernard van Praag is hoogleraar economie aan de Universiteit van Amsterdam.

FOTO HARRY COCK - DE VOLKSKRANT

Pensioenen ; Economie ; Sociale Economie

LANGUAGE: DUTCH

LOAD-DATE: May 8, 2003